

Programma Groen Voorst 2020 t/m 2025

Bijlagenrapport

Status: Ontwerp

Inhoudsopgave

Bijlagenrapport

Bijlage 1. Planning activiteiten 2020 - 2025..... 3

Bijlage 2. Beheer, onderhoud, vervanging..... 7

Bijlage 3. Evaluatie groenbeleid 18

Bijlage 4. Groenstructuur gemeente Voorst 19

Bijlage 5. Gerelateerde beleidsplannen en nota's..... 22

Bijlage 1. Planning activiteiten 2020 - 2025

Actielijst Programma Groen								
	Actie	Jaartal						Toelichting
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	
1	A1 miljoen bomen, gebiedsvisie A1							De verbreding van de A1 gaat gepaard met een gebiedsopgave voor de landschappelijke inpassing. Wij vullen die in met A1 miljoen bomen. We willen daadwerkelijk 1.000.000 bomen planten in de komende 10 jaar. We doen dit gezamenlijk met omwonenden, bedrijven en overheden. De bomen dienen als landschapsversterking, dragen bij aan de reductie van de CO2-emissie, verhogen de draagkracht van het landschap ten behoeve van inpassing van energie-opwekkers (windmolens en zonnenvelden) en versterken het groene hart van de regio. We maken een gebiedsvisie, zodat de inpassing zo goed mogelijk bijdraagt aan landschap en natuur
2	Groenvisie per dorpskern		Twello	Klarenbeek	Terwolde + De Vecht	Posterenk, Bussloo en Wilp Achterhoek	Voorst en Wilp	Teuge herzien 2026 Nijbroek herzien 2027 Per kern + omgeving Hoofdgroenstructuur vaststellen. Visie vastleggen. Onderzoek naar mogelijkheden versterken biodiversiteit. bijvoorbeeld welke gazons, plantvakken veranderen naar extensief beheer. Inwonerinitiatieven in- en om de kern inventariseren en vastleggen in visiedocument. Zie ook actie 9) initiëren en coördineren inwonerinitiatieven. Gemeentelijke hoofdgroenstructuur Overzichtskaart is nu in basis aanwezig, zie bijlage @5. Deze aanvullen met NATURA2000, gemeentelijke groenstructuur , Gelders NatuurNetwerk (voormalige EHS), GroenOntwikkelzone, landgoederen.
3	GeoVisia, Actualiseren groengegevens	Actualiseren	bijhouden	bijhouden	bijhouden	bijhouden	bijhouden	Actualiseren uitbesteden, bijhouden zelf. Moet 2020 gereed, ivm meerjarig uitbesteden groenbeheer
4	Versterken biodiversiteit, opgave uitwerken 1) Taskforce biodiversiteit & waardevolle plekken inventariseren 2) Vertalen naar ruimtelijke opgave 3) Biodiversiteit & aanbestedingen / EMVI 4) Omvormen percelen naar biodivers groen							Het uitwerken van de opgave voor het versterken van de biodiversiteit houdt in dat we ervoor zorgen dat biodiversiteit een vast onderdeel wordt van ons gemeentelijke werk. Vanuit het Programma Groen nemen wij het initiatief. We zorgen dat het versterken van de biodiversiteit een vast onderdeel wordt van alle beheerdisciplines.
								Ad 1) we werken aan een taskforce biodiversiteit. We maken gebruik van de kracht van de inwoners van onze gemeente. We benaderen hiervoor inwoners met gedegen ecologische kennis. Deze groep gaat ons helpen met het ontwikkelen van kansrijke uitvoeringsstrategieën. Het inventariseren van waardevolle plekken besteden we uit.
								Ad 2) We vertalen de uitkomsten van 1) naar de ruimtelijke opgave die erbij hoort.

Actielijst Programma Groen								
	Actie	Jaartal						Toelichting
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	
								Ad 3) we verankeren de keuze voor meer biodiversiteit in ons aanbestedingsbeleid. We stellen vast hoe biodiversiteit onderdeel is van onze EMVI-aanbestedingen. Net zo als SROI, CO2-voetafdruk en duurzaamheid dat nu al zijn.
								Ad 4) We vormen de percelen uit de ruimtelijke opgave 2) om naar biodivers groen. Zie ook groenvisie per dorpskern
5	Bloemenactie basisscholen							We hebben twee ambities: 1) Meer verbinding met inwonerinitiatieven 2) Beter verankeren biodiversiteit We focussen op de jeugd, want de jeugd heeft de toekomst. We houden jaarlijks een actie op scholen. We organiseren de boomfeestdag, we geven bloemenzaad, bloembollen of kweekmaterialen, zodat de leerlingen vertrouwd raken met het idee dat zij zelf invloed kunnen uitoefenen op de planten om hen heen. Jong geleerd is oud gedaan.
6	Experiment bestrijding Japanse Duizendknoop							We hebben tegenwoordig veel werk aan de Japanse Duizendknoop. We hebben veel moeite om deze op een ecologische verantwoorde manier een halt toe te roepen. We gaan er in de komende jaren voor zorgen dat we geen bestrijdingsmiddelen meer nodig hebben voor het in toom houden van de plaagsoorten. In de komende twee jaar gaan we experimenteren met methoden om de opmars van de Japanse Duizendknoop een halt toe te roepen. We oriënteren ons op succesvolle experimenten van andere gemeenten en we gaan deze vervolgens zelf toepassen om deze uit te proberen.
7	Vaststellen beleid bermenbeheer							In het Addendum Duurzaamheid is aangegeven dat we onze bermen anders gaan beheren. Dit dient twee doelen: 1) Biomassa beter benutten 2) Versterken biodiversiteit door ecologisch beheer We zorgen er voor dat we van het totale areaal aan bermen jaarlijks 20% meer ecologisch gaan beheren. Dus in het eerste jaar 20%, in het 2^e jaar 40% enzovoort tot we de 100% bereikt hebben. Welke bermen in welk jaar aan de beurt zijn, leggen we vast in het beleid bermenbeheer. Hier stellen we ook vast wat de beste beheer (maai-) methode is en hoe we het vrijkomende maaisel benutten als grondstof.
8	Actielijst transformatie onbenutte plekken op bedrijventerreinen							Op onze bedrijventerreinen is een aantal plekken niet ingevuld. We maken een lijst en een kaart met deze plekken. We regelen dat we deze plekken tijdelijk kunnen gebruiken om er bijvoorbeeld wilde bloemenmengsels te zaaien. Dit ter verfraaiing van de bedrijventerreinen en ter versterking van de biodiversiteit.
9	Initiëren en coördineren inwonerinitiatieven -Kansenkaart Teuge verzilveren met bewoners -Fruitbomen in de openbare ruimte – stichting IJsselboomgaarden -..... (nieuwe initiatieven)							We willen meer betrokkenheid van onze inwoners bij het vergroenen van de leefomgeving. We zoeken naar inwonerinitiatieven op dit gebied die we kunnen steunen. Als voorbeeld denken we aan een kansenkaart voor Teuge en aan het formuleren van een visie op fruitbomen in de openbare ruimte. Hier

Actielijst Programma Groen								
	Actie	Jaartal						Toelichting
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	
								willen we in 2022 en 2023 mee aan de slag. Kansenkaart Teuge We maken per dorpskern een groenvisie. We verkennen ook welke inwonerinitiatieven er in de dorpen zijn. Als voorbeeld geldt de kansenkaart van Teuge. Een aantal inwoners van Teuge heeft aangegeven kansen te zien om het groen in hun omgeving te verbeteren. Dit is een interessant aanknopingspunt voor de gemeente. We gaan daarom in gesprek met de betreffende inwoners om te kijken wat we samen kunnen bereiken. Fruitbomen in openbare ruimte In veel gemeenten zijn vruchtbomen in de openbare ruimte te vinden. Voor een duurzaam beheer en gebruik van deze fruitbomen is een duidelijke visie en beheerplan voor fruitbomen nodig. De ontwikkeling van deze visie kan een inspiratiebron zijn voor onze gemeente. Stichting IJsselboomgaarden wil samen met de gemeente een dergelijke fruitbomenspecificatie opstellen. We gaan ervan uit dat deze voorbeelden doen volgen en we verwachten dat we het beschikbare budget jaarlijks kunnen inzetten om verschillende inwonerinitiatieven te steunen.
10	Omgekeerde CO2-voetafdruk bepalen							De stikstofcrisis drukt ons met de neus op de feiten. Onze maatschappij is niet afvalloos. Toch gaan er ook zaken goed en leveren we op een aantal fronten een bijdrage aan de afname van bijvoorbeeld de CO2-uitstoot. Het groen dat wij in beheer hebben zorgt bijvoorbeeld voor het vastleggen van CO2 uit de atmosfeer. We zijn benieuwd wat de bijdrage van het groen aan onze CO2-reductie is. Om deze te kunnen kwantificeren bepalen we onze omgekeerde CO2-voetafdruk. Deze geldt als nulmeting van onze koers voor de toekomst. Nadat we de omgekeerde CO2-voetafdruk hebben vastgesteld, willen we ook kijken naar een valide methode om de bijdrage van groen aan de maatschappij te kwantificeren in geld. Als voorbeeld zie de link: https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/kennispartners/bng-bank/de-waarde-van-groen.12850746.lynkx?tid=TIDP324056XCEC35CF98D8A43D4AA7B68A9C88C497FYI5&utm_campaign=BB_NB_Dagelijks&utm_medium=email&utm_source=SMG&utm_content=835_09-04-2020
11	Beoordelen kansen uit bossenstrategie Rijk en Provincie							Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft een bossenstrategie opgesteld. Kort gezegd komt deze er op neer dat het huidige bosareaal moet worden beschermd en dat het areaal in de komende jaren met 10% moet worden uitgebreid. Dit biedt mogelijk kansen voor onze gemeente. We gaan na waar deze kansen liggen en hoe we deze kunnen verzilveren.
12	Kapbeleid aanpassen							De Algemene Plaatselijke Verordening vellen van houtopstanden (kapbeleid) kan in onze ogen worden vereenvoudigd. We verwachten dat dit de vergunningverlening en de uitvoering simpeler en doeltreffender maakt. De betreffende passage uit de APV wordt in 2024

Actielijst Programma Groen								
	Actie	Jaartal						Toelichting
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	
								aangepast.
13	Bermen in eigendom inventariseren							We hebben de indruk dat een aantal van de bermen die in eigendom zijn bij de gemeente, nu geheel of gedeeltelijk door aanwonenden worden gebruikt als gazon, siertuin of landbouwgrond. We gaan na of dit inderdaad zo is en gaan met de betreffende aanwonenden in gesprek over de eigendomssituatie en het gewenste beheer. Voor de duidelijkheid: we streven naar natuurlijk beheer ter versterking van de biodiversiteit. De bermen blijven ons eigendom. We gaan ervan uit dat met de betreffende personen afspraken worden gemaakt over hun bijdrage aan het natuurlijke beheer. Als we niet tot een afspraak kunnen komen, dan nemen we het beheer zelf ter hand.

Bijlage 2. **Beheer, onderhoud, vervanging**

We waarborgen dat de bestaande groenvoorzieningen van gemeente Voorst in orde blijven. De werkzaamheden die nodig zijn om dit te realiseren, noemen we de reguliere beheertaken. De beheertaken omvatten een breed scala aan werkzaamheden. Onderhoudswerk (maaïen, snoeien, vuilprikken en dergelijke) vervangen van dode planten en bomen (inboet) en verzorgen van nieuwe aanplant zijn nodig om de aanwezige groenvoorzieningen in een goede staat te houden. Ook moet nagegaan worden of er verbetermaatregelen nodig zijn om gevaarlijke situaties op te heffen. Toetsing, beleidvorming en planvoorbereiding is nodig om de taken gestructureerd uit te kunnen voeren. Ondertussen moeten werkzaamheden omtrent vergunningen en klachtenafhandeling doorgaan.

In deze bijlagen zijn de reguliere beheertaken op hoofdlijnen beschreven. We geven aan wat we doen om onze voorzieningen in orde te houden. We onderscheiden de volgende deeltaken:

- 1) Voorbereiden van beleid, planvorming
- 2) Onderhoud
- 3) Vervangen
- 4) Afhandelen van meldingen en klachten
- 5) Vergunningverlening, toezicht en handhaving

1) Voorbereiden van beleid, planvorming

Om het beleid goed te kunnen voorbereiden en vormgeven, is het van belang om te weten wat we aan voorzieningen hebben, waar deze liggen, hoe groot ze zijn, wat de toestand ervan is, hoe en hoe vaak het groen wordt onderhouden en wanneer deze voorzieningen naar verwachting zullen worden vervangen. Ook is inzicht in knelpunten wenselijk om vast te kunnen stellen waar verbeteringen nodig zijn. De activiteiten die nodig zijn om bovenstaande te waarborgen staan hieronder beschreven.

Databeheer

Digitaal opgeslagen gegevens over het groen, de groenstructuur en de (kwaliteit van de) bomen geven een belangrijke basis voor onderzoeken, uitvoering van werkzaamheden en afhandeling van meldingen en klachten. Het is dus belangrijk dat de gegevens in het digitale beheerpakket altijd volledig en actueel zijn.

We werken met het beheerpakket GeoVisia. In het programma worden de gegevens van de groenobjecten, bijgehouden. Onderhoudsrapporten en keuringsrapporten wordt bijgehouden in het programma GeoVisia.

De gegevens in het beheerpakket worden op dit moment geactualiseerd. We zorgen ervoor dat alle gegevens in 2020 actueel zijn. We houden de gegevens jaarlijks bij, zodat deze ook actueel blijven.

We geven de komende jaren extra aandacht aan het verwerken van de uitkomsten van de VTA inspectie van bomen. We zorgen ervoor dat we de attentiebomen in beeld hebben en dat we de opvolging van de uitkomsten van de inspectie borgen. We maken jaarlijks een lijst met te herstellen en te kappen bomen en de urgentie. We zorgen dat de lijst elk jaar wordt afgewerkt. Urgente gevallen doen we direct.

Om het digitale beheerpakket volledig en actueel te houden verrichten wij de volgende werkzaamheden:

- Bijwerken van revisiegegevens (aanpassingen aan het groen) direct na ontvangst van de revisie;
- Toevoegen van nieuw aangelegde groenvoorzieningen (uitbreiding areaal, nieuwbouw), direct na ontvangst van revisiegegevens;
- Invoeren van keuringsrapporten van bomen, direct na ontvangst van de gegevens;

Inspectie van bomen

We laten onze bomen regelmatig inspecteren om de kwaliteit ervan in beeld te brengen. De bomen worden geclassificeerd en beoordeeld door een gemeentelijk inspecteur en we besteden een deel van de inspecties uit. Op basis van deze inspecties wordt bepaald welk onderhoud nodig is.

- (knot)bomen. 1 keer per 4 jaar geïnspecteerd. Tegelijk met onderhoud (snoeien).
- Oude lanen worden 1 keer per 2 jaar geïnspecteerd/beoordeeld.
- Bosjes worden 1 keer per 4 jaar geïnspecteerd/beoordeeld.
- Attentiebomen/Risicobomen worden jaarlijks door externen geïnspecteerd en gesnoeid door een aannemer. Eventueel wordt nader onderzoek uitgevoerd om te bepalen wat er met de betreffende boom/bomen moet gebeuren.

Attentiebomen: Aandacht voor opvolging uitkomsten VTA-inspecties.

Soortentelling

Om te weten welke plantensoorten en welke diersoorten aanwezig zijn, maken we gebruik van gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, een landelijk databank met flora- en faunagegevens). Als licentiehouder kunnen we deze gegevens raadplegen en op kaart tonen. Via de NDFF-app voor smartphone is het ook mogelijk om zelf soorten toe te voegen en een foto te uploaden terwijl we in het veld staan.

Vervangingsplan

Om inzichtelijk te hebben welke groenobjecten er in de komende periode moeten worden vervangen, stellen we vervangingsplanningen op. We zorgen ervoor dat we doelmatig met ons geld omgaan, dus we vervangen alléén als het echt nodig is en liften mee met andere projecten.

Vervanging, lange termijn

Het begrip 'vervanging' is in de groen-wereld een wat verwarrend begrip. Het groen is niet een soort machine, die een te voorspellen technische levensduur heeft. Een oude machine heeft meer slijtage en is daardoor op een gegeven moment aan vervanging toe. Bij groen geldt juist vaak het omgekeerde. Hoe ouder de opstand, hoe hoger de soortenrijkdom. Hoe langer de opstand staat, hoe meer evenwicht in het ecosysteem. Het is dus juist van belang om oude groenelementen te koesteren. We werken dan ook niet met een levensduurverwachting voor bomen en struwen, maar met visuele beoordeling. We vervangen oude groenobjecten niet klakkeloos. We kijken eerst of we de groeicondities kunnen verbeteren, zodat het groen in goede conditie kan blijven.

Voor gazons, bloembakken en bloemperken werken we wél met een richtlijn voor de levensduur. We beoordelen echter altijd zelf of deze werkelijk aan vervanging toe zijn als ze de genoemde levensduur hebben bereikt. Onze ervaring is, dat 80% van de groenobjecten langer meegaat.

- Gazons, opnieuw inzaaien: 20 jaar
- Bloemperken, nieuwe planten: 10 jaar
- Bloembakken, nieuwe planten: 1 jaar

Vervanging, korte termijn

We maken jaarlijks een overzicht van gazons, bloemperken, plantvakken waar actie nodig is. Dit doen we op basis van visuele beoordeling door de toezichthouder, aangevuld met meldingen van inwoners. We verzamelen de waarnemingen en bepalen op basis hiervan welke stukken we aanpakken. Deze zetten we op onze werkenlijst.

De werkenlijst wordt integraal afgestemd met het programma voor wegonderhoud, wegreconstructies, maatregelen vanuit verkeer, water en met de vakgroep Ruimtelijke Ordening. De uiteindelijke ingrepen worden in overleg bepaald. Het kan bijvoorbeeld effectiever zijn dat een vervanging van de groenvoorziening enkele jaren eerder opgepakt wordt of dat juist gekozen wordt voor uitstel om een meekoppelkans te kunnen benutten.

Calamiteiten

Als er zich calamiteiten voordoen en objecten een gevaar vormen (bijvoorbeeld door bliksem of storm), dan treden we handelend op. We werken niet met een calamiteitenplan. We nemen direct actie. We stellen de aard, ernst en het risico vast en dan volgt planning en oplossing op basis van urgentie en complexiteit.

Verordeningen

We verwijzen naar de Algemene Plaatselijke Verordening, zie link:

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Voorst/58238/58238_9.html

Actualiseren Programma Groen

Dit Programma heeft een looptijd van 2020 t/m 2025. Dit betekent dat in 2025 moet worden begonnen met het actualiseren van het Programma.

2) Onderhoud

Het onderhouden van het groen gebeurt op basis van frequentie of op basis van beeldkwaliteit. Onze toezichthouders/inspecteurs gaan na of het uitgevoerde onderhoudswerk aan de gewenste kwaliteit voldoet. Als de kwaliteit te wensen overlaat dan wordt dit teruggekoppeld aan de uitvoerenden. Een deel van het onderhoudswerk is uitbesteed. Het gewenste kwaliteitsniveau ligt vast in het bestek op basis waarvan de uitbesteding heeft plaatsgevonden.

Op dit moment zijn er 7 losse bestekken met groen-werkzaamheden. In 2021 worden deze samengevoegd tot één bestek:

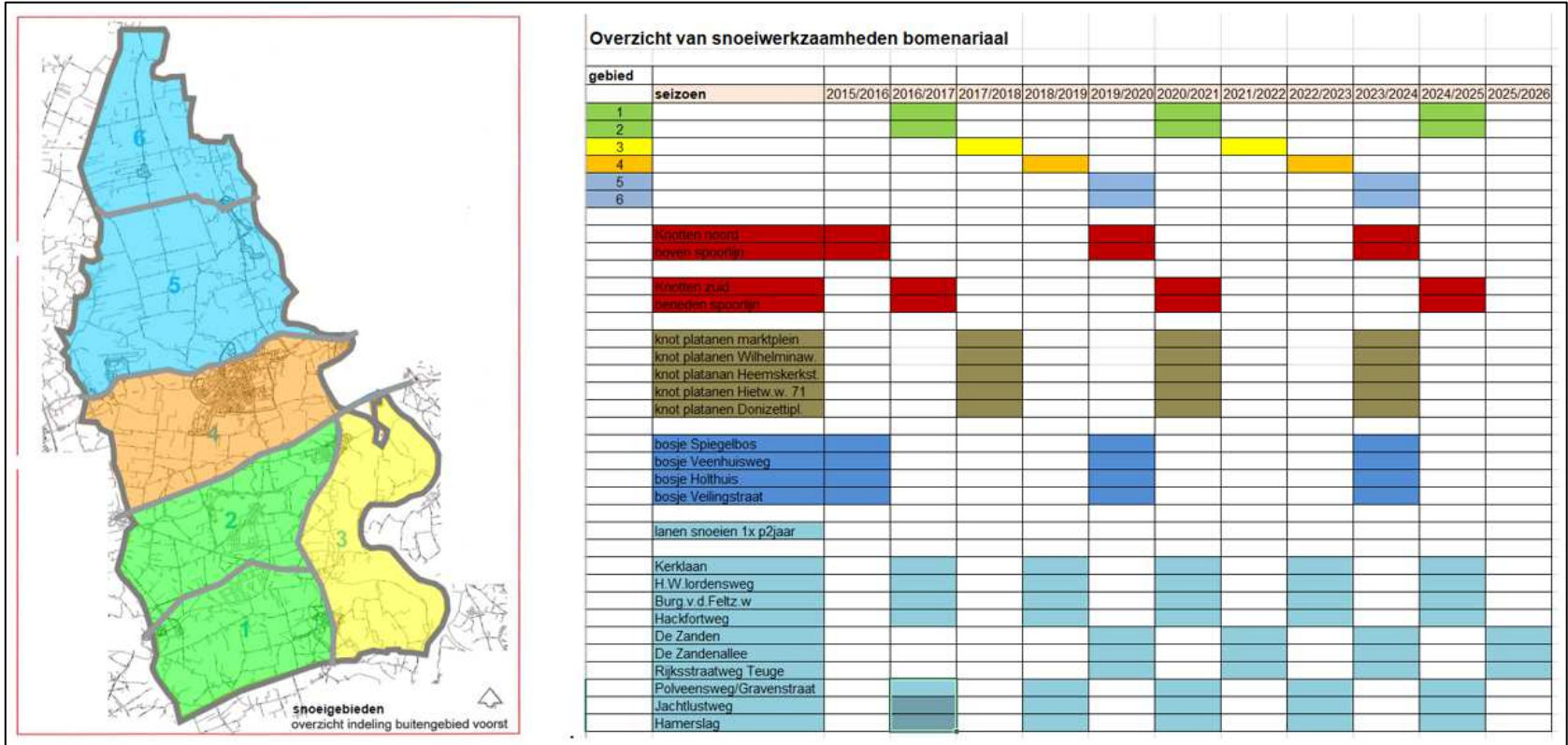
- 3 groenonderhoudsbestekken, die samen het groenonderhoud in Twello, Klarenbeek, Voorst, Terwolde, Teuge en Wilp beschrijven;
- Gazonbestek; maaien van gazons, greppels en ruw gras binnen alle bebouwde kommen;
- Niet-chemisch onkruidbeheer op verhardingen; schoonhouden van verhardingen volgens 4 voorgeschreven methodes (heet water, hete lucht, branden en borstelen). (Deze valt niet onder kostenpost groenbeheer maar onder wegen)
- Straatvegen; veegbestek (Deze valt niet onder kostenpost groenbeheer maar onder wegen)
- Het begraafplaatsenbestek . Dit bestek behandelt het groenonderhoud op begraafplaats Voorst en maaien gazons op begraafplaatsen Voorst en Terwolde. (Deze valt niet onder de kostenpost Groenbeheer, maar onder Begraafplaatsen).

Buiten de bebouwde kom:

- Bermen- en slotenbestek; voornamelijk voor het maaien van bermen en sloten in de 6 buitengebieden.

Bomen snoeien, bosjes en struwelen bijhouden

In de regel worden de bomen één in de 4 jaar gesnoeid. We hebben het gemeentelijke grondgebied verdeeld in 4 vakken, die we om beurten snoeien. Voor een aantal bomen of boomstructuren binnen de bebouwde kom hebben we een apart planningsoverzicht. Een kaart met de indeling van de vakken en een overzicht van de planning en de snoefrequentie staat in onderstaande figuur.

Tijdens het snoeien let de uitvoerende aannemer op de gezondheid van de bomen. Als er bomen zijn waarvan de kwaliteit te wensen overlaat, dan krijgen deze een aantekening op de kaart. Op deze manier zorgen we ervoor dat we in beeld hebben welke bomen er minder goed aan toe zijn. Dit zijn de zogenaamde attentiebomen. Deze geven we extra aandacht. We controleren jaarlijks of deze bomen dode takken hebben en we gaan na wat de algemene conditie van de boom is. Als we twijfelen aan de conditie van de boom, dan wordt een nader onderzoek uitgevoerd. Aan de hand hiervan wordt bepaald wat er met de boom gebeurt.

Samengevat horen de volgende acties bij de procedure veiligheidscontrole bomen:

- Wekelijks verwerken van de aangeleverde mutaties van bomenploeg
- Inprikken van nieuwe (en andere) bomen om bestand te actualiseren

- Jaarlijks controleren van de attentie bomen (eventueel uitbesteden)
- Afgekeurde kapvergunningsplichtige bomen verwerken in kaplijst
- Bomen waarbij nader onderzoek nodig is inventariseren en bij de aannemer wegzetten voor specifiek onderzoek

De toezichthouder/inspecteur van gemeente zal als controle van het werk van de aannemer(s) bij ongeveer 5- á 10% van de gesnoeide en beoordeelde bomen een VTA (Visual Tree Assessment) uitvoeren om na te gaan of aan de eisen is voldaan.

Voor bosjes en struwelen hanteren we een onderhoudsstrategie die er op gericht is om de biodiversiteit te versterken. Bij het onderhoud zorgen we ervoor dat er een goede lagenstructuur ontstaat. Hierbij geldt hoe meer lagen er zijn, hoe liever we het hebben. We vinden dat er minimaal 3 lagen aanwezig horen te zijn: een goede mengeling is tussen kruiden in de onderste laag, struikjes en struiken in de middenzone en opgaande houtopstand in de bovenste laag. We beoordelen aan de hand van visuele beoordeling of onderhoud nodig is.

Openbaar groen, plantsoenen, hagen en gazons
 De wijze waarop het groen onderhouden wordt, is vastgelegd in RAW-bestekken. We hanteren de beeldkwaliteit volgens de ‘Standaard RAW-bepalingen 2015’ van de Stichting CROW. Hiervoor gelden de beeldmeetlatten. Enkele voorbeelden van de beeldmeetlatten zijn in onderstaande figuren opgenomen. De bestekken worden door diverse aannemers uitgevoerd.

Voorbeelden beeldmeetlat volgens RAW-systematiek

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 51.28.01				
Groen	gras en kruidachtigen-gazon-grashoogte			
A+	A	B	C	D
				
Het gazon ziet er zeer strak gemaaid uit.	Het gazon ziet er strak gemaaid uit.	Het gazon ziet er redelijk strak gemaaid uit.	Het gazon ziet er nauwelijks strak gemaaid uit.	Het gazon ziet er niet strak gemaaid uit.
hoogte gras ≤ 40 mm	hoogte gras ≤ 50 mm	hoogte gras ≤ 60 mm	hoogte gras ≤ 70 mm	hoogte gras > 70 mm
Meetinstructie: Grashoogte				

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 50.15.04				
Groen gras en kruidachtigen-zwerfafval fijn				
A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen fijn zwerfafval.	Er ligt weinig fijn zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate fijn zwerfafval.	Er ligt redelijk veel fijn zwerfafval.	Er ligt veel fijn zwerfafval.
fijn zwerfafval (1-10 cm) 0 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 3 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 10 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 25 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) > 25 stuks per 1m ²
Meetinstructie: Zwerfafval fijn				

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 50.15.15				
Groen gras en kruidachtigen-zwerfafval grof				
A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen grof zwerfafval.	Er ligt weinig grof zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate grof zwerfafval.	Er ligt redelijk veel grof zwerfafval.	Er ligt veel grof zwerfafval.
zwerfafval grof (>10 cm) 0 stuks per 100m ²	zwerfafval grof (>10 cm) ≤ 3 stuks per 100m ²	zwerfafval grof (>10 cm) ≤ 10 stuks per 100m ²	zwerfafval grof (>10 cm) ≤ 25 stuks per 100m ²	zwerfafval grof (>10 cm) > 25 stuks per 100m ²
Meetinstructie: Zwerfafval grof				

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 51.48.07				
Groen	beplanting-onkruid			
A+	A	B	C	D
				
Er is geen onkruid.	Er is weinig onkruid.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is veel onkruid.
bedekking 0% per 100m ²	bedekking ≤ 20% per 100m ²	bedekking ≤ 30% per 100m ²	bedekking ≤ 40% per 100m ²	bedekking > 40% per 100m ²
bedekking door resten 0% per 100m ²	bedekking door resten ≤ 20% per 100m ²	bedekking door resten ≤ 30% per 100m ²	bedekking door resten ≤ 40% per 100m ²	bedekking door resten > 40% per 100m ²
aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm 0 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm ≤ 10 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm ≤ 20 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm ≤ 30 stuks per 100m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 30 cm > 30 stuks per 100m ²
Meetinstructie: Onkruid				

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 50.15.01				
Groen	beplanting-zwerfafval fijn			
A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen fijn zwerfafval.	Er ligt weinig fijn zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate fijn zwerfafval.	Er ligt redelijk veel fijn zwerfafval.	Er ligt veel fijn zwerfafval.
fijn zwerfafval (1-10 cm) 0 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 3 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 10 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) ≤ 25 stuks per 1m ²	fijn zwerfafval (1-10 cm) > 25 stuks per 1m ²
Meetinstructie: Zwerfafval fijn				

Verrekenen op beeld via RAW-hoofdcode 50.15.11				
Groen beplanting-zwerfafval grof				
A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen grof zwerfafval.	Er ligt weinig grof zwerfafval.	Er ligt in beperkte mate grof zwerfafval.	Er ligt redelijk veel grof zwerfafval.	Er ligt veel grof zwerfafval.
grof zwerfafval (>10 cm) 0 stuks per 100m ²	grof zwerfafval (>10 cm) ≤ 3 stuks per 100m ²	grof zwerfafval (>10 cm) ≤ 10 stuks per 100m ²	grof zwerfafval (>10 cm) ≤ 25 stuks per 100m ²	grof zwerfafval (>10 cm) > 25 stuks per 100m ²
Meetinstructie: Zwerfafval grof				

Gazons

Het gros van de te maaien gazons wordt op kwaliteitsniveau A onderhouden. Dit komt globaal neer op wekelijks maaien in het groeiseizoen. Daar waar gras minder hard groeit, bv onder bomen, hoeft minder vaak gemaaid te worden om kwaliteitsniveau A te halen. Een paar locaties worden extensiever gemaaid; kwaliteitsniveau B.

De gemeente houdt toezicht en controleert of het voorgeschreven niveau wordt gehaald. De bestekken zijn gecombineerde beeld- en frequentiebestekken. Werkzaamheden die vaak plaats vinden, gebeuren op beeldkwaliteit. Voorbeelden hiervan zijn schoffelen van beplanting, maaien van gazons en onkruidvrij houden van verhardingen. Werkzaamheden die minder frequent worden verricht, bv slechts 1 of enkele keren jaar of eens per 2 of 3 jaar, worden op frequentie uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn het knippen van hagen, het knippen van graskanten en het snoeien van lei- en vormbomen.

Beheer van kruiden en gewassen

Onkruidbestrijding heet tegenwoordig 'beheer van kruiden en gewassen'. Aangezien chemische middelen schadelijk zijn voor het milieu, is er voor gekozen om geen chemische bestrijdingsmiddelen meer te gebruiken. We werken nu met hete lucht, heet water, branden en borstelen. Deze methoden werken goed, maar zijn wel arbeidsintensiever. De methoden zijn toereikend om te voldoen aan de gewenste beeldkwaliteit volgens het handboek CROW.

In plantvakken

Onze plantvakken worden beheerd op basis van beeldkwaliteit-standaard volgens het RAW. Het merendeel van de te schoffelen beplantingen wordt op kwaliteitsniveau B onderhouden. Rondom centra en openbare gebouwen wordt een hogere netheid aangehouden, kwaliteitsniveau A. Een enkele keer wordt kwaliteitsniveau C voorgeschreven. Dit kan bv voorkomen aan de rand van een dorp.

Op verhardingen

Het beheer van kruiden en gewassen op verhardingen valt begrotingstechnisch onder Programma Wegen.

Het beheer gebeurt op basis van de classificatieniveau's die zijn opgesteld door EcoConsult (zie onderstaande figuren). Deze zijn anders dan de beeldkwaliteit volgens de RAW. Voor de kwaliteit van beheer van kruiden en gewassen op verhardingen op verhardingen wordt classificatieniveau 2 voorgeschreven.

Open verharding elementen		ECO CONSULT 2010
niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Algemene typering:	Algemene typering:	Algemene typering:
Geringe onkruidgroei	Matige onkruidgroei	Veel onkruidgroei
Criterium 1 bedekking voeglengte:	Criterium 1 bedekking voeglengte:	Criterium 1 bedekking voeglengte:
(1*) ≤ 3% per 100 m ² (2*) ≤ 5% per 100 m ²	(1*) ≤ 5% per 100 m ² (2*) ≤ 10% per 100 m ²	(1*) ≤ 15% per 100 m ² (2*) ≤ 20% per 100 m ²
Criterium 2 maximale hoogte onkruid:	Criterium 2 maximale hoogte onkruid:	Criterium 2 maximale hoogte onkruid:
≤ 10 planten met hoogte > 12 cm per 100 m ² en geen planten > 0,30 m	≤ 15 planten met hoogte > 12 cm per 100 m ² en geen planten > 0,40 m	≤ 20 planten met hoogte > 12 cm per 100 m ² en geen planten > 0,50 m
Criterium 3 begroeiing rond obstakels:	Criterium 3 Begroeiing rond obstakels:	Criterium 3 Begroeiing rond obstakels:
≤ 2 obstakels per 100 m ² met begroeiing rondom van > 25%	≤ 4 obstakels per 100 m ² met begroeiing rondom van > 25%	≤ 6 obstakels per 100 m ² met begroeiing rondom van > 25%
Criterium 4 Lijnvormige begroeiing:	Criterium 4 Lijnvormige begroeiing:	Criterium 4 Lijnvormige begroeiing:
≤ 5% per 50 m ¹	≤ 20 % per 50 m ¹	≤ 30% per 50 m ¹

- ❖ (1*) = criterium voor trefkwaliteit; voeg lengte ≥ 1.200 cm per m²
(2*) = criterium voor tegels; voeg lengte < 1.200 cm per m²
- ❖ Een meetvak is 100 m² en kan bestaan uit meerdere meetvakken met oppervlakten van ten minste 10 m², waarvan de onderlinge afstand niet meer bedraagt dan 15 m. Breedte meetvak ≥ 1 m.
- ❖ De voeg lengtebedekking van lijnvormige begroeiing en begroeiing rond obstakels maakt deel uit van de totaal te meten voeg lengtebedekking
- ❖ Een lijnvormige begroeiing kan voorkomen bijvoorbeeld langs gevels, in goten, of op trottoirranden en is nooit breder dan 0,15 m. Alleen de horizontale lengte ervan wordt gemeten.
- ❖ Een meetstrook van een lijnvormige begroeiing heeft een lengte van 50 m aaneensluitend of - bijvoorbeeld in een straat - haaks tegenoverliggend (goten, gevels).
- ❖ Onder obstakels worden verstaan palen voor het dragen van borden en lichtarmaturen, kastjes, fietsklemmen, en dergelijke. De onkruidmeting geschiedt alleen aansluitend aan het obstakel.
- ❖ Voeg lengtebedekking wordt gemeten volgens verticale projectie.
- ❖ Alleen onkruid met een hoogte $\geq 0,5$ cm boven de voeg wordt gemeten.
- ❖ Wanneer één der criteria het niveau overschrijdt, scoort de onkruidclassificatie in het volgende niveau, dan wel >3 .

Open verhardingen ongebonden		ECO CONSULT 2010
niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Algemene typering: Geringe onkruidgroei	Algemene typering: Matige onkruidgroei	Algemene typering: Veel onkruidgroei
Criterium 1 onkruidbedekking: ≤ 3% per 100 m ²	Criterium 1 onkruidbedekking: ≤ 10% per 100m ²	Criterium 1 onkruidbedekking: ≤ 20% per 100 m ²
Criterium 2 maximale hoogte onkruid: ≤ 10 planten met hoogte > 12 cm per 100 m ² en geen planten > 0,30 m	Criterium 2 maximale hoogte onkruid: ≤ 15 planten met hoogte > 12 cm per 100 m ² en geen planten > 0,40 m	Criterium 2 maximale hoogte onkruid: ≤ 20 planten met hoogte > 12 cm per 100 m ² en geen planten > 0,50 m
Criterium 3 begroeiing rond obstakels: ≤ 2 obstakels per 100 m ² met begroeiing rondom van > 25%	Criterium 3 begroeiing rond obstakels: ≤ 4 obstakels per 100 m ² met begroeiing rondom van > 25%	Criterium 3 begroeiing rond obstakels: ≤ 6 obstakels per 100 m ² met begroeiing rondom van > 25%
Criterium 4 Lijnvormige begroeiing: ≤ 5% per 50 m ¹	Criterium 4 Lijnvormige begroeiing: ≤ 20 % per 50 m ¹	Criterium 4 Lijnvormige begroeiing: ≤ 30% per 50 m ¹

- ❖ Een meetvak is 100 m² en kan bestaan uit meerdere meetvakken met oppervlakten van tenminste 10 m², waarvan de onderlinge afstand niet meer bedraagt dan 15 m. Breedte meetvak ≥ 1 m.
- ❖ De bedekking van lijnvormige begroeiing en begroeiing rond obstakels maakt deel uit van de totaal te meten onkruidbedekking
- ❖ Een meetstrook van een lijnvormige begroeiing heeft een lengte van 50 m aaneensluitend of - bijvoorbeeld in een straat - haaks legenoverliggend (goten, gevels).
- ❖ Een lijnvormige begroeiing kan voorkomen bijvoorbeeld langs gevels, op randen en is nooit breder dan 0,15 m. Alleen de horizontale lengte ervan wordt gemeten.
- ❖ Onder obstakels worden verstaan palen voor het dragen van borden en lichtarmaturen, kastjes, fietsklemmen, en dergelijke. De onkruidmeting geschiedt alleen aansluitend aan het obstakel.
- ❖ Onkruidbedekking wordt gemeten volgens verticale projectie.
- ❖ Wanneer één der criteria het niveau overschrijdt, scoort de onkruidclassificatie in het volgende niveau, dan wel >3 .

15

De komende jaren worden de eerste stappen gezet naar ecologisch beheer in bestekken. Voorbeelden zijn: minder frequent maaien van een aantal gazons, greppels, bermen en sloten. Ook wordt een pilot gedaan met afzet van berm- en slootmaaisel op landbouwgrond als structuurverbeteraar in plaats van alles afvoeren naar een verwerkingsinrichting. Er wordt ook een transitie gemaakt naar maaien van bermen met andere machines. Bijvoorbeeld met een Ecokop/cyclomaaier in plaats van een klepelmaaier. De Ecokop/cyclomaaier zorgt ervoor dat de begroeiing langer blijft. Hierdoor kunnen dieren beter een schuilplaats vinden. Wat afgemaaid wordt, wordt afgevoerd om verrijking en vervilting tegen te gaan. Deze verandering wordt stapsgewijs doorgevoerd in de bestekken.

Sportvelden

Onze sportvelden worden duurzaam beheerd. De gemeente voert, naast het bezanden en beluchten, alleen groot onderhoud aan de sportvelden uit. De sportverenigingen regelen zelf het maaien en bemesten van de velden. De gemeente heeft hierbij een adviserende rol. Een groot deel van de adviezen staat samengevat in '[Het groene boekje Sportcomplexen](#)'. We stimuleren duurzaam onderhoud. Géén chemische bestrijdingsmiddelen, bij voorkeur organische bemesting en engerlingenbestrijding met aaltjes (natuurlijke vijand). De kwaliteit is wat minder, maar de methoden zijn wel 100% natuurlijk.

Bermen, greppels en watergangen

We onderhouden onze bermen nu door ze jaarlijks kort te maaien met de klepelmaaier. Dit leidt niet tot de gewenste soortendiversiteit. We verwijzen naar het Addendum Duurzaamheid, hoofdstuk 8. We gaan er de komende jaren voor zorgen dat dit verandert. We zorgen ervoor dat we een beleefbare en ecologisch functionerende berm creëren. We gaan jaarlijks 20% van de bermen meer ecologisch beheren. Dus in het eerste jaar 20%, in het 2^e jaar 40% enzovoort tot we de 100% bereikt hebben.

3) Vervangen

Jaarlijks wordt bepaald welke groenobjecten wanneer worden vervangen. We gaan op basis van het vervangingsplan na hoe groot en complex de vervangingsopgave is en we zorgen er zelf voor dat het werk wordt voorbereid zodat de uitvoering ervan kan worden aanbesteed. We voeren het werk niet zelf uit. Hiervoor contracteren we een aannemer. We houden zelf toezicht op het uitvoeringswerk, zodat we zeker weten dat het groen wordt aangelegd zoals we dat wensen.

4) Afhandelen van meldingen en klachten

Het afhandelen van klachten en meldingen is een gemeentelijke taak. Het gaat bijvoorbeeld om situaties waarin er veel onkruid staat, veel bladafval ligt of het uitzicht wordt belemmerd. Ook afgewaaid takken, omgevallen bomen en meldingen over de eikenprocessierups en andere plaagdieren vallen hieronder. Na ontvangst wordt een onderzoek(je) gestart, waarna er wordt beoordeeld in hoeverre de gemeente moet en kan zorgen voor een oplossing. In principe wordt binnen één werkdag een reactie gegeven. Bij urgente zaken is er binnen 4 uur iemand ter plaatse. We streven ernaar om deze zaken binnen 24 uur opgelost te hebben. De meeste van deze meldingen komen telefonisch binnen. Overige meldingen klachten komen in het registratiesysteem 'Verbeter de buurt'. Slechts enkele klachten komen per mail of brief binnen.

5) Vergunningverlening, toezicht en handhaving

De gemeente en de Provincie Gelderland geven verschillende vergunningen uit die te maken hebben met groen. Het vergunningsproces vraagt om een zorgvuldige omgang met en afweging van informatie en belangen. Afhankelijk van de vergunningaanvraag kan hier veel voor nodig zijn.

Een belangrijk type vergunning voor de groen is de kapvergunning (omgevingsvergunning kap). De gemeente is vergunningverlenende instantie, maar heeft de verplichting om andere relevante overheden te betrekken in het traject. Voor het verlenen van een kapvergunning is daarom vaak overleg nodig. We voeren zelf toezicht en handhaving uit. Afhankelijk van de omvang en de locatie kunnen aanvragen voor kapvergunningen onder de Wet natuurbescherming vallen. De provincie is hiervoor bevoegd gezag.

Bijlage 3. **Evaluatie groenbeleid**

Het oude, gemeentelijke groenbeleid is in 2006 vastgelegd in nota 'Optimalisatie groenbeheer gemeente voorst'. Bezuinigingen stonden aan de wieg van een eenvoudiger beheer. Voor deze tijd werd de openbare ruimte vaak beheerd zoals in particuliere tuintjes.

Sinds 2006 is het beheer vooral gericht op het standaardbeheer, met weinig oog voor de potentie van de groenstructuren en nauwelijks zorg voor de biodiversiteit. Met als gevolg een saaie uitstraling. Het beeld wordt gedomineerd door repeterende bomen, hagen en gazons. Dit beheer werkt monocultuur in de hand. Hierdoor is er een verarming ontstaan in leefbaarheid, duurzaamheid en de biodiversiteit. Uit landelijke cijfers blijkt inmiddels dat vooral het aantal insecten en kleine zoogdieren sterk afneemt. Veel inwoners, ondernemers en overheden trekken aan de bel dat het anders moet! Hoogste tijd om het tij te keren.

We hebben de laatste 3 jaren ingezet op een andere koers. Dat dit werkt, wordt bewezen door het winnen van de Entente Florale in 2018 en 2019. In het nieuwe Programma Groen zetten we deze koers voort.

Bijlage 4. Groenstructuur gemeente Voorst

Groenstructuurkaart

De gemeente Voorst ligt tussen de Veluwe en de IJssel. Ze vormt het groene hart in de stedendriehoek Zutphen-Deventer-Apeldoorn. Invloeden en overgangen van zowel de hoog gelegen, droge Veluwe, aan de westkant, als van de natte IJssel(vallei), aan de oostkant, zijn duidelijk aanwezig in het landschap en zorgen voor veel verschillende landschapstypes.

Een aantal belangrijke infrastructurele lijnen doorsnijdt het landschap. Dit zijn de snelwegen A1 en de spoorlijnen Deventer-Apeldoorn en Apeldoorn-Zutphen. De A50 ligt vlak bij de westgrens van de gemeente.

De groenstructuurkaart geeft de belangrijkste groenstructuren in onze gemeente weer.

Op provinciaal niveau zijn het Gelders Natuur Netwerk (GNN) en Groene Ontwikkelingszones (GO) opgenomen. Deze zones zijn vaak gelinkt aan grote groen- of natuurgebieden, zoals de landgoederenzone rondom Twello en Ecologische Verbindingszones als De Fliert en Voorsterbeek. De GNN geeft waardevolle zones van bos- en natuurgebieden en landschapselementen/relicten weer en beschrijft de kernkwaliteiten. Hieromheen ligt een schil met versterkings- en ontwikkelingsmogelijkheden, de GO. Dit is veelal agrarisch gebied. Elke zone is apart beschreven via naam en nummer in provinciaal beleid.

De gemeente Voorst telt 7 zones GNN-GO:

- Weteringen IJsselvallei (nr 85)
- Klarenbeek-De Poll (nr 140)
- Apeldoorn-Twello (nr 141)
- Wilpse Klei (nr 152)
- Nijenbeker Klei (nr 158)
- Dorperwaarden (nr 160)
- Voorster Klei (nr 174)

Op regionaal niveau lopen hoofdgroenstructuren veelal langs provinciale N-wegen en andere doorgaande wegen en waterlopen, zoals de Weteringen, De Fliert en de Voorsterbeek. Langs N-wegen is vaak een traditionele laanbeplanting aanwezig van 1 of meer bomenrijen. In het noordelijk deel van de gemeente gaat het om wilg, populier en es, passend bij het polderlandschap. In het zuidelijk deel staan veel lanen van eik en beuk; soorten van hogere zandgronden. Langs watergangen in het noorden staan (knot)wilgen, populieren, essen en enkele iepen. In het zuiden staat veel minder opgaande begroeiing langs de watergangen, met uitzonderingen van enkele bossen, die veelal onderdeel van een landgoed zijn.

Op lokaal niveau zomen we in op de 12 kernen in de gemeente Voorst, waarvan Twello de grootste is. Elke kern heeft zijn eigen structuurkaartje: een weergave van belangrijke groene en blauwe structuren en belangrijke groengebieden.

De structuurkaartjes kunnen ook gebruikt worden om de eigen identiteit van een kern te versterken en een visie op het groen weer te geven.

Deze versterking moet eenvoudig en logisch zijn en direct terug te leiden naar ligging, omgeving, bodem en historie. Voorbeelden zijn de landgoederenzone rondom Twello, Voorst, Klarenbeek, Bussloo en Wilp en de statige huizen langs de Rijksstraatwegen. De IJssel en haar uiterwaarden heeft invloed op dorpen als Voorst, Wilp, Steenenkamer en Terwolde, terwijl Nijbroek en De Vecht duidelijk in een polderlandschap liggen.

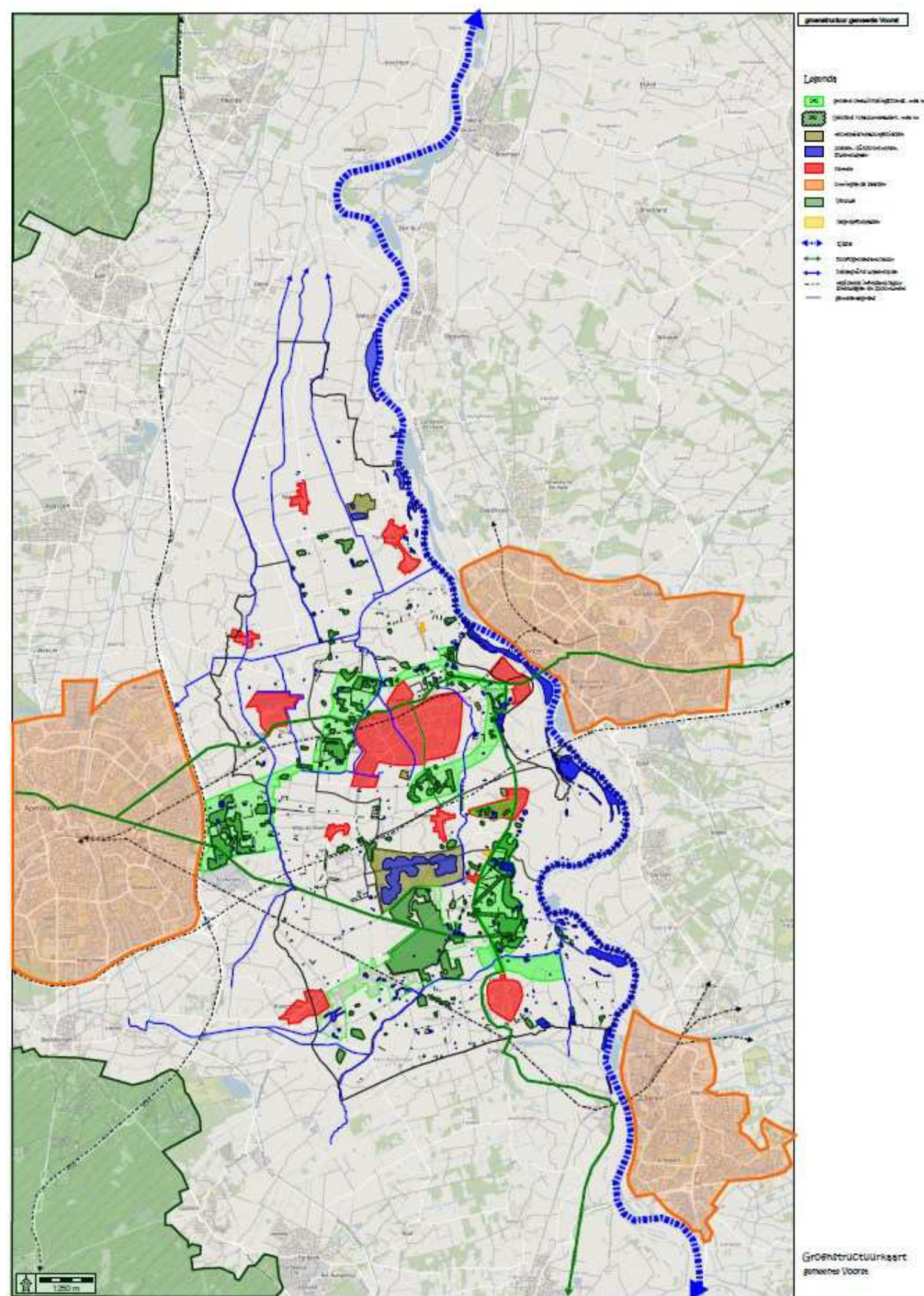
@Overzichtskaart groenstructuur gemeente Voorst op groot formaat bijvoegen.

De overzichtskaart is nu in basis aanwezig. Deze vullen we de komende periode aan (zie bijlage 1). Onder andere met:

- NATURA2000,
- Gemeentelijke groenstructuur
- Gelders NatuurNetwerk (voormalige EHS)
- GroenOntwikkelzone
- Landgoederen.

Als voorbeeld: Kaart Gelders Natuurnetwerk

- Gelders Natuurnetwerk op kaart
<http://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=92d4c54aed8147ae8aa704c312f719bc>

Bijlage 5. **Gerelateerde beleidsplannen en nota's**

- Natuurlijk verder; rijksnatuurvisie 2014 [ministerie van economische zaken]
- Lanbouw natuur en voedsel; waardevol en verbonden [ministerie van landbouw, natuur en voedselkwaliteit]
Kringlooplandbouw is de toekomst. Geen afval, maar grondstof
- Veelzijdige natuur voor iedereen [Natuurvisie Provincie Gelderland]
Mensen dicht bij de natuur, natuurinclusief werken is de norm, natuur en klimaat: logische partners, Meer variatie in plant en dier (meer biodiversiteit).
- Gelders Natuurnetwerk op kaart
<http:// gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=92d4c54aed8147ae8aa704c312f719bc>
- Regionaal Landschap ontwikkelingsplan [Gemeente Epe, Heerde en Voorst]
LOP dient als landschapskapstok bij de toetsing van initiatieven in het landschap
- Nota duurzaamheid [gemeente Voorst]
Addendum bij nota duurzaamheid
- Beleidsuitgangspunten zonnevelden 2.0 [gemeente Voorst]
Uitgangspunten en richtlijnen voor de inpassing van zonnevelden in het landschap
- Bermbeheer gemeente Voorst [Gemeente Voorst]
Naar een meer biodivers en ecologisch beheer van bermen in onze gemeente.
- Gelders dijken DNA [Bosch en Slabbers]
Beschrijving van de inrichtingsprincipes van de verschillende dijkenlandschappen langs de IJssel
- Pre-verkenning Wilpse klei [Gelderse Natuur- en Milieufederatie]
Verkenning invulling van natuuropgaven van de Natura2000 in de Wilpse Klei
- Werk mee aan de toekomst van het gelderse landschap [Provincie Gelderland]
Bouwen aan het gelderse landschapsnetwerk, werken aan nieuwe landschappelijke kwaliteiten, actualiseren van het landschapsbeleid, landschapssamenwerking in de steigers zetten.
- Rijk boeren land [NN]
Landbouw in evenwicht met landschap en maatschappij
- Deltaplan biodiversiteitsherstel; samen in actie voor een rijker Nederland [LTO, Natuurmonumenten, Rabobank, Wereld Natuur fonds, Boeren natuur, Duurzame Zuivelketen, Agrifirm, Stichting Veldleeuwierik, Vlinderstichting, Centraal Bureau Levensmiddelenhandel]
Vergroten van de biodiversiteit
- Actieplan natuurinclusieve landbouw Gelderland [Provincie Gelderland]
herstel van de variëteit aan soorten, ecosystemen en landschappen is van belang voor een rijkere natuur en is ook de basis voor ons welzijn en onze welvaart.
- Beleidsuitgangspunten zonnevelden 2.0 [gemeente Voorst]
Goede landschappelijke inpassing van zonnevelden.
- Entente Florale

Inzending gemeente Voorst

[https://www.voorst.nl/fileadmin/user_upload/Wonen/Openbare ruimte en Verkeer/Groen/Entente Florale 2018/Gemeente Voorst el Entente florale 2018 online single V03.pdf](https://www.voorst.nl/fileadmin/user_upload/Wonen/Openbare_ruimte_en_Verkeer/Groen/Entente_Florale_2018/Gemeente_Voorst_el_Entente_florale_2018_online_single_V03.pdf)

Juryrapport

[https://www.voorst.nl/fileadmin/user_upload/Wonen/Openbare ruimte en Verkeer/Groen/Entente Florale 2018/juryrapport-voorst.pdf](https://www.voorst.nl/fileadmin/user_upload/Wonen/Openbare_ruimte_en_Verkeer/Groen/Entente_Florale_2018/juryrapport-voorst.pdf)